

C2

U C H W A Ł A Nr XXXIV/31/2005
Rady Gminy Czerwin
z dnia 23 grudnia 2005r

**W sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwin”**

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr. 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami) Rada Gminy Czerwin uchwala co następuje:

& 1

Uchwala się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwin” stanowiące załącznik do uchwały.

& 2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czerwin.

& 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Mirosław Otyś

FIRMA PROJEKTOWO - BUDOWLANA
mgr inż. arch. Aleksander Wietrow

07-400 Ostrołęka
ul. Górbatowa 3/18
tel. fax. (0-29) 764 66 59
NIP: 758-113-70-45

filia: 10-293 Olsztyn
ul. Małeckiego 9A/1
tel. (089) 535 82 49

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZERWIN

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXIV/31/2005
Rady Gminy w Czerwinie
z dnia 23 grudnia 2005r.**

– Grudzień 2005 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	str. 3
1. Przedmiot i cel opracowania	str. 3
2. Podstawa opracowania	str. 3
3. Wnioski zgłoszone przez organy i instytucje	str. 4
4. Podstawowe dane o gminie	str. 4
II. UWARUNKOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY	str. 6
1. Diagnoza perspektywa	str. 6
1.1. Uwarunkowania zewnętrzne	str. 6
1.2. Uwarunkowania wewnętrzne	str. 8
1.2.1. Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania	str. 8
1.2.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	str. 9
1.2.3. Stan środowiska przyrodniczego	str. 9
1.2.4. Stan sanitarny środowiska	str.12
1.2.5. Walory przyrodnicze i ich ochrona	str.12
1.2.6. Rezerваты i obszary chronione	str.12
1.2.7. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	str.12
1.3. Warunki i jakość życia mieszkańców	str.15
1.3.1. Infrastruktura społeczna i obsługa ludności	str.15
1.4. Potrzeby możliwości rozwoju gminy	str.17
1.5. Stan prawny gruntów	str.17
1.6. Komunikacja i infrastruktura techniczna	str.18
1.6.1. Zaopatrzenie w wodę	str.18
1.6.2. Odprowadzenia ścieków	str.18
1.6.3. Usuwanie odpadów	str.19
1.6.4. Ciepłownictwo	str.19
1.6.5. Gazownictwo	str.19
1.6.6. Telekomunikacja	str.19
1.6.7. Elektroenergetyka	str.20
1.6.8. Komunikacja	str.20
1.7. Zjawiska społeczno – gospodarcze	str.21
1.7.1. Demografia	str.21
1.7.2. Strefa gospodarcza	str.21
1.7.3. Pozarolnicza działalność gospodarcza	str.22
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	str.24
1. Główne problemy wymagające rozwiązania	str.24
2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczenie terenów	str.24
3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów	str.24
4. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów. Ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	str.25
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	str.27
6. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	str.30
7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	str.30
8. Rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej	str.31
9. Strefa polityki przestrzennej	str.31
10. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	str.32

1. WPROWADZENIE

W myśl ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) zadaniem „Studium” jest określenie polityki przestrzennej, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego gminy. Uznając, że określenie rozwoju przestrzennego nie jest możliwe bez uwzględnienia podstawowych kierunków rozwoju gospodarczego (strategii jako rozwoju) „ Studium” staje się czymś więcej niż aktem polityki przestrzennej. Jest aktem polityki rozwoju przestrzennego – gospodarczego, zwłaszcza tam, gdzie nie opracowano strategii rozwoju gospodarczego gminy.

Drugą istotną funkcją Studium gminy jest koordynacja ustaleń miejscowych. Studium jest szansą na integrację przestrzeni jako określonej całości. W tej sytuacji należy oczekiwać, że ustalenia Studium będą się koncentrować na tym, co interesuje gminę.

I wreszcie trzecia funkcja studium to promocja gminy na zewnątrz. Studium to filozofia rozwoju przestrzennego – gospodarczego na przyszłość, a jeżeli tak, to może stać się zachętą do interesowania. Im bardziej wszechstronny, nacechowany ambicjami lokalnymi i przekonujący jest program tego rozwoju, tym bardziej atrakcyjna staje się formułowana oferta. Na studium można zatem patrzeć jak na kuszącą ofertę pozostania czy też osiedlenia się w danej gminie. Dobrze skonstruowana oferta tego typu może wyzwać aktywność społeczną i stanowić koło zamachowe nakreślonych zamierzeń rozwojowych.

1. Przedmiot i cel opracowania

Niniejsze opracowanie „ *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwin*” sporządzono na podstawie przepisów ustawy z dnia 07.07.1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z 2003 r. z późniejszymi zmianami). Zgodnie z tą ustawą celem studium jest określenie polityki przestrzennej na obszarze gminy Czerwin, w nawiązaniu do celów i kierunków polityki przestrzennej regionu, uwzględniając jednocześnie uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska i dotychczasowego zagospodarowania terenów.

2. Podstawa opracowania

Podstawa podjęcia prac nad opracowaniem „ *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwin*” jest ustawa z dnia 07.07.1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z 2003 r. z późniejszymi zmianami). Poza tym podstawy formalne opracowania „studium” stanowią:

- Uchwała Nr 4/2/2003 Rady Gminy Czerwin z dnia 14.02.2003r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwin,
- Materiały archiwalne statyczne Urzędu Gminy w Czerwinie,
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gatunków rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z 2001 r. z póź. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19.11. 2002 r. (Dz. U. Nr 203, poz. 61719),

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami),
- Projekt Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Sektorowy Program Operacyjny – Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – 2003 r.,
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.,
- Możliwości zalesień w powiecie ostrołęckim z uwzględnieniem aspektów przyrodniczych i ekologicznych, MBPP i PR OT w Ostrołęce 2003 r.,
- Stan środowiska w województwie mazowieckim, Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, Warszawa 1999 r.,
- Miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Czerwin.

3. Wnioski zgłoszone przez organy i instytucje.

Wójt gminy Czerwin w pierwszej fazie opracowania wystąpił do różnych jednostek z prośbą o współpracę przy opracowaniu „Studium” i przekazanie przez każdą z nich swoich zamierzeń inwestycyjnych dotyczących obszaru gminy, które powinny zostać uwzględnione w opracowaniu.

Zgłoszone zostały wnioski przez następujące instytucje:

- Mazowiecka Spółka Gazownictwa Sp. z o. o. w Warszawie, Oddział Gazownie Białostocka, ul. Zacisze 8, 15- 138 Białystok,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy, ul. Winnicka 1, 02 – 095 Warszawa,
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, Delegatura w Ostrołęce, ul. Kościuszki 16, 07-410 Ostrołęka.
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrołęce,
- Polskie Sieci Energetyczne – Centrum Sp. z o. o. w Warszawie,
- Zarząd Województwa Mazowieckiego, ul. Brechta 3, 03-472 Warszawa
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Środowiska i Rolnictwa, Oddział w Delegaturze – Placówce Zamiejscowej w Ostrołęce, ul. Gen. Gorbatowa 15, 07-400 Ostrołęka.

4. Podstawowe dane o gminie Czerwin.

Gmina Czerwin leży na międzyrzeczu łomżyńskim, na trasie Ostrołęka – Ostrów Mazowiecka. Ośrodek Gminy Czerwin leży w połowie drogi między Ostrołęką, a Ostrowią Mazowiecką. Tradycyjnie jednak jest związany funkcjonalnie z Ostrołęką. Teren Gminy wyróżnia się zwartymi wsiami, w układzie jednej lub paru ulic. Zachodnią część gminy przecina linia kolejowa Ostrołęka – Ostrów Maz. – Lublin.

Wysoczyzna i dolina rzeki Orz kształtują powierzchnie gminy. Rzeźba terenu jest związana z recesją lądolodu stadiału północnomazowieckiego. Rzeka Orz jest główną formą dolinową. Wysoczyznę charakteryzują rozległe obszary silnie zrównane erozyjnie, na ogół płaskie, pokryte płatami osadów sandrowych.

Gmina Czerwin graniczy z następującymi gminami: Troszyn, Stary Lubotyń, Śniadowo, Ostrów Mazowiecka, Wąsewo, Goworowo, Rzekuń. Położona jest na terenie Ostrołęka – Ostrów Maz. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo.

4.1. Powierzchnia terenu gminy – 171 km²

w tym:

- tereny rolne – 77,2 %
 - tereny leśne 15,6 %
- 4.2. Liczba mieszkańców – 5520
w tym:
- mężczyźni – ok. 2800
 - kobiety – 2720
- 4.3. Gęstość zaludnienia – 32 osoby / km²
- 4.4. Liczba miejscowości – 46
- 4.5. Liczba sołectw – 44
- 4.6. W okresie podjęcia prac nad „Studium” gmina nie posiadała opracowanej strategii rozwoju gminy. Tym samym w trakcie prac nad „ Studium” gminy konieczne było zwrócenie szczególnej uwagi na sformułowanie celów oraz podstawowych kierunków rozwoju gminy w aspekcie ekonomicznym oraz wynikających stąd generalnych dyspozycji dotyczących przekształceń i rozwoju przestrzennego.

II. UWARUNKOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

1. *Diagnoza prospektywna*

Diagnoza prospektywna jest sposobem oceny stanu istniejącego nadającym jej wektor czasu od dziś ku przyszłości. Oznacza to odrzucenie myślenia w kategoriach modelu docelowego na korzyść zmiennych w czasie ujęć dynamicznych. Diagnoza prospektywna określa czynniki i okoliczności determinujące, zakłócające i stymulujące rozwój. Każdy z nich ma własny wymiar przestrzenny i czasowy, który warunkuje ich wzajemną współzależność. Razem tworzą swoisty dla danego obszaru mechanizm rozwoju.

W wymiarze przestrzennym wyróżnia się uwarunkowania zewnętrzne, wynikające z porozumień międzynarodowych i transgranicznych oraz sytuacji obszaru funkcjonalnego w skali kraju, a także uwarunkowania wewnętrzne występujące na jego obszarze, odniesione zarówno do całości terenu, jak i wyróżniających się jednostek strukturalnych.

1.1 *Uwarunkowania zewnętrzne*

„Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego”, która została przyjęta Uchwałą nr 3/01 w dniu 31 stycznia 2001 roku daje szeroki obraz przemian terenu Mazowsza w pierwszych latach transformacji gospodarczej kraju oraz prognozę możliwych zmian w zagospodarowaniu województwa.

Główną misją Strategii rozwoju Województwa Mazowieckiego jest dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza, rozumianej jako zaspokojenie potrzeb materialnych i bezpieczeństwa socjalnego.

Podstawą do opracowania wizji rozwoju Mazowsza nazwanej „Warszawa ku Europie, Mazowsze z Warszawą” jest najkorzystniejszy dla rozwoju całego regionu mazowieckiego scenariusz policentrycznego zrównoważonego rozwoju województwa, zakładającego poprawę warunków życia całego Mazowsza.

Dla realizacji Strategii określone zostały cele średniookresowe i operacyjne. Dla gminy Czerwin znaczenie mają następujące cele:

- a) aktywacja i modernizacja obszarów pozametropolitarnych, służąca likwidacji opóźnień cywilizacyjnych, poprawie dochodów i warunków życia ludności poprzez:
 - wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno – spożywczego,
 - restrukturyzacja rozwoju infrastruktury technicznej obszarów wiejskich, tj. : remonty i budowa dróg o znaczeniu lokalnym, gazyfikacja, reelektryfikacja, rozbudowa sieci telefonicznej, rozbudowa sieci wodociągowej, a w szczególności kanalizacyjnej, modernizacja i rozbudowa urządzeń melioracyjnych,
 - stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy m. in. poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w obsłudze rolnictwa, obsłudze ruchu turystycznego i agroturystyce, konserwacji przyrody,
 - ekologizację rolnictwa oraz wprowadzenie zasad rozwoju ekologicznie zrównoważonego poprzez stymulowanie produkcji żywności, zgodnie z zasadami ekologii, rozwijanie profesjonalnych usług doradczych w zakresie współczesnych technologii, przyjaznych środowisku, rolnictwa zintegrowanego, a na obszarach chronionych – ekologicznego,
 - rozwój funkcji turystyczno – wypoczynkowych poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych i historyczno – kulturowych (szlaki turystyczne, edukacyjne, ścieżki rowerowe),

- b) przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego:
- utworzenie regionalnego systemu obszarów chronionych, zgodnego ze standardami europejskimi – tworzenie regionalnych i ponadregionalnych korytarzy ekologicznych,
 - zwiększenie lesistości regionu i ochrona lasów – wspieranie działań na rzecz zalesienia marginalnych gruntów dla rolnictwa, a zwłaszcza podnoszenie spójności rozczłonkowanych terenów puszczańskich, dolesienia w strefach zasilania wód podziemnych, kształtowanie leśnych korytarzy ekologicznych, ochrona ginących lasów łęgowych,
 - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska – wdrożenie systemu pełnego monitoringu zanieczyszczeń wód, realizacja inwestycji związanych z oczyszczaniem i odprowadzaniem ścieków, wdrażanie ponad gminnych zakładów utylizacji odpadów, likwidacja wysypisk nie spełniających norm sanitarnych, upowszechnianie sanitacji zagrody wiejskiej, ochrona stref zasilania zbiorników wód podziemnych,
 - rozwijanie proekologicznych form aktywacji gospodarczej, zwłaszcza na terenach o ustanowionej ochronie obszarowej, m. in. na obszarze wchodzącym w skład „Zielonych Płuc Polski”,
- c) wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo – społecznych mieszkańców województwa mazowieckiego, poprzez m. in.:
- ochronę krajobrazu kulturowego „wsi mazowieckiej”
 - ochronę dóbr kultury materialnej,
- d) zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu województwa poprzez m. in.:
- uwzględnienie potrzeby racjonalizacji sieci osadniczej w planowaniu inwestycji infrastrukturalnych,
 - kształtowanie ładu przestrzennego, ukierunkowanego na ograniczenie konfliktów pomiędzy zainteresowaniem technicznym, a środowiskiem przyrodniczym,
 - kształtowanie krajobrazu harmonijnie skomponowanego i zachowującego tożsamość kulturową i walory krajobrazowe.

Biorąc pod uwagę dotychczasowy sposób funkcjonowania gminy jako typowo rolniczej oraz kondycję jej gospodarki, nie można przewidywać w krótkim okresie czasu radykalnych i istotnych zmian w jej społeczno – gospodarczym rozwoju.

Pewną szansą dla rolnictwa i terenów wiejskich będą środki związane z członkostwem w Unii Europejskiej. W ramach wspólnej Polityki Rolnej przewidziane są dopłaty bezpośrednie, podstawowe i uzupełniające dla gospodarstw rolnych. Wsparcie rozwoju wsi i restrukturyzacji rolnictwa funduszami strukturalnymi EAGGF (Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie) przewidziano w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 – 2006 oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich” w ramach Narodowego Planu Rozwoju.

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 – 2006 zakłada wsparcie działań towarzyszących Wspólnej Polityce Rolnej m. in. wcześniejsze emerytury, programy rolno – środowiskowe, zasilanie gruntów rolnych, wsparcie dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich” wyznacza priorytety, które obejmują m. in.:

- wspieranie obszarów wiejskich poprzez wzrost konkurencyjności rolnictwa, w tym działania wspierające inwestycje w gospodarstwach rolnych oraz ułatwiające start młodym rolnikom,

- zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, w ramach którego zawarto działanie związane z odnową wsi oraz zachowaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego.

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2004-2006 przewiduje wsparcie wybranych przedsięwzięć umożliwiających aktywację obszarów pozametropolitarnych. W ramach priorytetów projekt programu przewiduje:

- rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów, w tym działania w zakresie:
 - ochrony środowiska,
 - modernizacji i rozbudowy regionalnego układu drogowego,
 - zachowania o odnowy dziedzictwa kulturowego,
- wspieranie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich, w tym działania w zakresie rozwoju turystyki,
- rozwój lokalny, w tym działania w zakresie infrastruktury lokalnej.

1.2 Uwarunkowania wewnętrzne

1.2.1 Uwarunkowania wynikające z istniejącego zagospodarowania

Obszar gminy Czerwin posiada wybitne walory przyrodnicze i pełni ważne funkcje ekologiczne w skali krajowej. Lasy tu występują w dużych zwartych kompleksach. Stan sanitarny lasów nie jest zły. Nie obserwuje się tu bowiem znaczących uszkodzeń spowodowanych przez gazy i płyty emitowane przez zakłady przemysłowe. Największe zagrożenie lasów stanowią pożary, nadmierna penetracja ludzka związana ze zbieraniem grzybów i jagód oraz kradzieże drewna i kłusownictwo. Istniejący system obszarów zasługuje na ochronę ze względu na swoje walory przyrodnicze.

Dla zachowania różnorodności biologicznej istotne znaczenie będzie miało tworzenie lokalnych systemów obszarów chronionych przez uznawanie za zabytki ekologiczne lub zespoły przyrodniczo – krajobrazowe niewielkich obszarów o dużych walorach przyrodniczych lub pełniących ważne funkcje ekologiczne. Tworzenie nowych obszarów chronionych generuje konflikty. Właściciele nieruchomości obawiają się ograniczenia dotychczasowego sposobu użytkowania terenu oraz utraty możliwości korzystnej sprzedaży swoich gruntów na cele rekreacyjne.

- Użytkowanie gruntów

Powierzchnia gminy Czerwin wynosi 171 km². największą część obszaru gminy zajmują użytki rolne – 77,2%. Udział w strukturze użytkowania mają również lasy i grunty leśne, stanowiące 15,6% obszaru gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się z środkowej i zachodniej części gminy.

- Gleby

Na obszarze gminy występują generalnie gleby o wysokiej przydatności rolniczej:

Grunty orne:

- klasa II – 4 ha,
- klasa IIIa – 454 ha,
- klasa IIIb – 1033 ha
- klasa IVa – 1181 ha,
- klasa V – 3018 ha,
- klasa VI – 2641 ha,

Użytki zielone

- klasa II – 1 ha,
- klasa III – 132 ha
- klasa IV – 1996 ha,
- klasa V – 1262 ha,
- klasa VI – 233 ha,

- Lasy

Lasy i grunty leśne stanowią 15,6% powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w środkowej i zachodniej części gminy. Dominują Lasy Państwowe tworząc większe kompleksy leśne, natomiast lasy prywatne występują na ogół w rozproszeniu. Na terenie Lasów Państwowych dominują gospodarcze i ochronne funkcje lasu, w najbliższej przyszłości przewiduje się wzrost turystyczno – rekreacyjnej funkcji lasów, charakteryzujących się wysokim walorami przyrodniczymi.

1.2.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony.

Ład przestrzenny jest to pojęcie stanu zagospodarowania przestrzennego odpowiadającego wszystkim kryteriom, nadrzędny cel gospodarki przestrzennej. Oznacza stan zagospodarowania przestrzennego odpowiadającego kryteriom: funkcjonalnym, estetycznym, społecznym, gospodarczym, technicznym i przyrodniczym. Ład przestrzenny uważany jest ogólnie za cel nadrzędny do jakiego winna dążyć gospodarka przestrzenna gminy.

Każde zagospodarowanie przestrzenne cechuje się określonym stanem ładu przestrzennego. Stopień społecznej aprobaty tego stanu wynika z oceny stanu istniejącego wobec pożądanego, kierując sądy o istnieniu lub braku ładu. Kształtowanie ładu przestrzennego jest więc nieustającym procesem, w którym człowiek tworzy i przekształca swe środowisko zgodnie ze swoim systemem wartości i możliwości w granicach środowiska naturalnego.

1.2.3. Stan środowiska przyrodniczego.

Wody powierzchniowe

Zasobem wód powierzchniowych jest rzeka Orz. Uzupełnienie sieci wód powierzchniowych stanowią rowy melioracyjne odwadniające teren ze spływem w kierunku rzeki Orz. Rzeka Orz przecina teren gminy ze wschodu na zachód. Rzeka ma charakter rzek nizinnych: małe spadki poprzeczne i podłużne. Ze względu na niewielkie spadki terenu, proces odwadniania gminy jest utrudniony, najwyższe stany wód w rzekach występują wczesną wiosną w okresach roztopów wiosennych, o najniższe w okresie letnim. Amplituda wahań poziomów wód w rzece nie jest tak duża, aby groziła powodzią.

Wody podziemne

Wody gruntowe na terenie gminy występują na różnych głębokości w zależności od wyniesienia terenu ponad poziom morza i waha się od 1 m do poniżej 4 m p.p.t. Wody gruntowe w dolinach rzeki występują na ogół płycej niż 1 m p.p.t., a miejscami bezpośrednio na powierzchni terenu, tworząc podmokłości.

Teren gminy nie znajduje się na obszarze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wymagających wysokiej ochrony. Nie znajduje się na obszarze szczególnie podanym na zanieczyszczenie wód podziemnych.

Zasobność wód podziemnych na terenie gminy nie była określana. Na terenie gminy funkcjonuje studnia ujmująca wody podziemne o usankcjonowanym prawie i udokumentowanych zasobach wodnych. Jest to ujęcie wody we wsi Czerwin, Piski, Seroczyn, Suchcice, Gocły i Dzwonek. Ponadto na terenie gminy wykonano jeden otwór geologiczny. W wykonanym wierceniu stwierdzono znaczne zanieczyszczenie. Woda wykazywała dużą mętność, wysoką barwność, specyficzny zapach. Takie zanieczyszczenie wody sprawia problemy przy jej uzdatnianiu.

Pierwsza warstwa wodonośna o swobodnym zwierciadle występuje na głębokości 2 m, zalega w utworach piaszczystych i stanowi źródło poboru dla studni kopanych przy indywidualnych gospodarstwach domowych.

Druga warstwa wodonośna występuje na głębokości 18 m. Posiada ona nie ciągłą warstwę izolacyjną od powierzchni terenu. Podczas wykonywania ujęcia wody w Czerwinie stwierdzono, że w miarę wzrostu poboru wody pogorszyła się jej jakość, co świadczy o napływie zanieczyszczeń z większego obszaru niż działka lokalizacji studni. Zanieczyszczenia dopływające do wód podziemnych pochodzą z faktu wprowadzenia do środowiska nie oczyszczonych ścieków.

Stosunki wodne i melioracyjne

Teren gminy Czerwin leży w zalewni rzeki Orz. Przepływa ona przez teren gminy ze wschodu na zachód. Rzeka Orz znajduje ujście w Narwi. Jedynie północno wschodni kraniec gminy leży w zlewni rzeki Ruż.

Do rzeki Orz wody odprowadzane są ciekami podstawowymi Struga Daniszewo i kanał Przyjmy Zalesie. Na terenie gminy rzeka Orz ma długość 20280m (w km 19+080 – 39+360), kanał Przyjmy Zalesie ma długość 6680 m (w km 0+00- 6+ 680), a Struga Daniszewo ma długość 820m (w km 0+00 – 0+ 820). Rzeka Ruż na terenie gminy ma długość 6870m (w km 26+280 – 33+150).

Na wyżej wymienionych ciekach podstawowych znajdują się urządzenia piętrzące:

Rzeka Orz:

W km 20+900 jaz
W km 21+300 próg
W km 23+ 620 próg
W km 23+760 próg
W km 24+ 380 próg
W km 24+920 jaz
W km 25+660 próg
W km 25+890 próg
W km 26+ 150 próg
W km 30+ 820 jaz (zbiornik)
W km 33+ 550 próg
W km 33+ 870 próg
W km 39+ 350 jaz

Struga Daniszewo:

W km 0+880 zastawka

Kanał Przyjmy Zalesie:

W km 0+120 próg
W km 1+ 580 próg
W km 2+370 próg
W km 4+410 przepusto – zastawka

W km 6+400 przepusto – zastawka

Rzeka Ruż:

W km 27+300 próg

W km 32+280 zastawka

W km 31+200 zastawka

Na rzece Orz w km 30+ 820 znajduje się zbiornik retencyjny o powierzchni 8,2 ha, w tym 7,5 ha lustra wody. Długość zbiornika wynosi 57m, a szerokość od 85 do 175m. Głębokość zbiornika wynosi od 1,2 m do 1,4 m. w zbiorniku mieści się 100 tyś. m³ wody. Wodę w zbiorniku piętrzy jaz 3* 1,5 m.

Grunty orne i użytki zielone na terenie gminy są zmeliorowane w 95%. Ogółem zmeliorowanych jest 4458 ha gruntów ornych i 2898 ha użytków zielonych. Melioracji wymaga obszar 327 ha (290 ha – grunty orne i 37 ha – użytki zielone) we wsiach Gocły, Skarżyn, Damiany i Malinowo Nowe.

Budowa geologiczna

Wysoczyzna morenowa, na której położona jest gmina zbudowana jest z osadów plejstocénskich należących do stadiału północno mazowieckiego zlodowacenia środkowopolskiego. Formy rzeźby polodowcowej, związane z recesją lądolodu tego stadiału, miejscami tylko urozmaicają powierzchnię. Powierzchnia jest płaska, zrównana erozyjnie, częściowo przykryta płatami osadów sandrowych.

Ze stadiałem północnomazowieckim jest wiązane występowanie piasków i żwirów wodnolądowych oraz glin zwałowych. W tych utworach u schyłku plejstocenu zostały wycięte doliny rzek, które w holocenie zostały wypełnione przez mułki, piaski i żwiry rzeczne, z których zbudowane są trasy zalewowe. Osady te wyścielają dna wszystkich form dolinowych zarówno czynnych jak i włączonych sieci odpływu. W zagłębieniach bezodpływowych występują namuły. Wśród holecénskich osadów dolinowych występują także nieliczne torfy (obecnie zdegradowane poprzez odwodnienie). Występują także utwory eoliczne, które się po ustąpieniu ostatniego na tym obszarze lądolodu.

Występowanie udokumentowanych złóż kopalin

Ze względu na uwarunkowania wynikające z budowy geologicznej na terenie gminy występują znaczne surowce mineralne. Poszukiwawcze prace geologiczne na terenie gminy Czerwin wykazały występowanie kruszywa naturalnego grubego. Surowiec jest eksploatowany do głębokości ok. 35m. często kruszywo naturalne eksploatowane jest na potrzeby własne w różnych miejscach na terenie gminy. Stąd powstało wiele wyrobisk.

Na terenie gminy Czerwin funkcjonują cztery zakłady górnicze, a powierzchnia ustanowionych terenów górniczych przekracza 90 ha.

Klimat

Klimat jest charakterystyczny jak dla całej Niziny północno mazowieckiej. Można go scharakteryzować poprzez wybrane elementy meteorologiczne. Średni opad roczny wynosi około 526 mm, średnia temperatura powietrza +7,8 °C, najzimniejszym miesiącem w roku jest styczeń (- 2,7 °C), najcieplejszym – lipiec (+ 17,5°C). W strefie przypowierzchniowej prędkość najczęściej wiejących wiatrów waha się w granicach 2 – 4 m/s. Latem i jesienią dominują wiatry wschodnie (W), wiosną znaczny udział mają wiatry z sektora północnego (NW, N), w zimie częste są wiatry południowo – wschodnie (SE). Średnie zachmurzenie wynosi 5,2 (w oktanach). Roczne usłonecznienie wynosi 1621 godzin.

1.2.4. Stan sanitarny środowiska

Gmina Czerwin należy do obszarów bez większych źródeł zanieczyszczenia środowiska. Do źródeł zanieczyszczenia środowiska można zaliczyć pojedynczo występujące większe obiekty usługowe, hodowlane, zabudowę zagrodową i procesy chemizacji rolnictwa. Nie rozwiązana gospodarka ściekowa w zakresie ścieków socjalno – bytowych na terenie gminy stanowi problem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych. Ze względu na budowę geologiczną zachodzi możliwość zanieczyszczenia wód stanowiących ujęcia wody, szczególnie dla indywidualnych gospodarstw. W znacznym stopniu wody są zagrożone przez niewłaściwe gromadzenie i zagospodarowanie nawozów organicznych, tj. gnojowicy i obornika. Innym zagrożeniem dla środowiska jest przypadkowe składowanie odpadów w różnych miejscach, szczególnie w lasach, obniżeniach terenowych, itp. Na terenie gminy nie jest prowadzony monitoring komponentów środowiska przyrodniczego (powietrza, wód i klimatu).

1.2.5. Walory przyrodnicze i ich ochrona

Teren gminy znajduje się na obszarze wyróżniającym się znaczną naturalnością środowiska i krajobrazu. W całości znajduje się w systemie obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczych o znaczeniu krajowym. O wartościach przyrodniczych terenu decydują głównie dolina rzeki i obszary leśne. W dolinie rzeki i na terenach leśnych występują naturalne podmokłości i zabagnienia z dużą bioróżnorodnością.

W Studium stwierdzono, że w celu ochrony walorów przyrodniczych należy dolinę rzeki wyłączyć z lokalizowania dużych ferm hodowlanych, pozostawienie łąk i pastwisk w rolniczym użytkowaniu.

1.2.6. Rezerваты i obszary chronione

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych rezerwatów ani terenów chronionych. Są natomiast pomniki przyrody. Ich lokalizację przedstawia się następująco:

Pomnik przyrody	Lokalizacja	Wymiary: obwód/wysokość (m)
Grupa drzew – 3 szt.	Grodzisk Duży	lipa drobnolistna - 3/20 jesion wyniosły - 2,68/20 wiąz górski - 2,82/25
Grupa drzew – 3 szt.	Czerwin	lipa drobnolistna - 4,55/27 jesion wyniosły - 3,1/23 wiąz górski - 3,02/30

1.2.7. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Stosownie do wymagań ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym w Studium powinny być uwzględnione charakterystyczne dla gminy ograniczenia i predyspozycje dotyczące zasobów środowiska kulturowego i krajobrazu, co najmniej wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych, dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu oraz stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego. Zasoby te obejmujące struktury przestrzenne bądź ich elementy o walorach historycznych, zabytkowych i estetycznych świadczą o ciągłości działania i dorobku społeczności lokalnej, będąc jednym z istotnych elementów tożsamości gminy. Krajobraz

stanowiący odzwierciedlenie zjawisk i procesów zachodzących w przestrzeni gminy powinno się traktować jako obraz stanu środowiska kulturowego i przyrodniczego gminy.

Na terenie gminy znajduje się poza wymienionymi powyżej obiektami wpisanymi do rejestrów zabytków – wiele stanowisk archeologicznych o wielkiej rozpiętości chronologicznej, od epoki kamiennej do okresu nowożytnego. Liczne znaleziska archeologiczne świadczą o zasiedleniu tych terenów już w zamierzchłych czasach. Pochodzenie wykopalisk z różnych epok wskazuje na pewną ciągłość osadnictwa.

Historyczne wartości kulturowe wpisane do rejestru zabytków:

Czerwin

- a) Zespół Kościoła Par. P. W. Św. Trójcy (nr rej. 52):
 - kościół murowany – 1774 – 1777r.,
 - dzwonnica I, mur – 1777 r.,
 - dzwonnica II, mur – 1777 r.,
- b) Obiekty cmentarza grzebalnego (nr rej. 52):
 - kaplica mur. 1854 r.
 - kaplica grobowa rodziny Andlauerów, mur. 1890 r.
 - brama I, mur. ok. 1854 r.
 - brama II, mur. ok. 1890 r.
- c) Zespół dworski, wł., UG (nr rej. 100):
 - dwór mur., 1 poł. XVIII., rozbud. ok. 1870 i pocz. XXw.,
 - park krajobrazowy, poł. XIXw. (nr rej. 166).
- d) Dom, ul. Piastowska nr 8, drewn., 1925r.

Dzwonek

- a) Młyn wodny, wł. Dzwonkowski, drewn. – mur., 1945 r.

Filochy

- a) Spichlerz w zagrodzie nr 6, wł. B. Choromański, drewn. 1925 r.

Gocly

- a) Park dworski krajobrazowy, poł. XVIIIw.
- b) Dom nr 12, drewn., k. XIXw.
- c) Dom nr 14, wł. A. Plakiewicz, mur., 1939 r.
- d) Spichlerz w zagrodzie nr 30, wł. M. Kazimierczyk, drewn., pocz. XXw.

Gostery

- a) Wiatrak holenderski, wł. Henryk Niedzielski, mur. 1933r.
- b) Spichlerz w zagrodzie nr 10, wł. J. Jastrzębski, drewn. 1920r.
- c) Spichlerz w zagrodzie nr 18, wł. J. Jastrzębski, drewn., pocz. XXw.

Grodzisk Duży

- a) Park Dworski Krajobrazowy, wł. Państwowy Zakład Unasienniania Zwierząt w Grodzisku, 2 poł. XIXw.

Gucin

- a) Dom nr 7, wł. J. Gotkowski, drewn., pocz. XIX/XXw.
- b) Dom nr 8, mur., 1890r.

Janki Młode

- a) Dom nr 23, wł. K. Grużewski, drewn., pocz. XXw.
- b) Dom nr 25, wł. W. Cichuta, drewn., pocz. XXw.
- c) Dom nr 28a, drewn., pocz. XXw.

Jarnuty

- a) Dom nr 11, wł. C. Mierzejewska, mur. 1913 – 1914r.
- b) Dom nr 32, drewn., 1925

Księżopole

- a) Park dworki, wł. Bronisław Dąbrowski, pocz. XIXw.
- b) Dom nr 5, wł. S. Dąbrowski, mur. 1920r.

Piotrowo

- a) Dom nr 8, wł. J. Tyszka, drewn., 1915r.
- b) Dom nr 9, wł. B. Leszczyński, mur., ok. 1915r.

Piski

- a) Zespół Kościoła Par. P.W. Św. Jana Chrzciciela:
 - Kościół, mur., 1791 r., remont. 1888 i 1979 – 1980 r.
 - Dzwonnica, mur., ok. XIX w.
 - Plebania, mur., 1936 r.
- b) Dom nr 3, wł. A. Obrycki, drewn., pocz. XX w.
- c) Dom nr 15, wł. K. Zagródka, drewn. 1929 r.
- d) Dom nr 17, mur., wł. 1930 r.
- e) Dom nr 46, mur., wł. C. Gocłowski, 1931 r.

Pomian

- a) Dom nr 11, drewn. 1919 r.
- b) Dom nr 14, mur., ok. 1920 r.

Skarżyn

- a) Dom nr 12, drewn., 1920 r.
- b) Dom nr 15, wł. W. Konarzewski, drewn. 1926 r.
- c) Dom nr 29, wł. T. Tyszka, drewn., 1920 r.

Skarżyn Kolonia

- a) Dom, drewn., pocz. XX w.

Suchcice

- a) Dom nr 12, drewn., pocz. XX w.
- b) Dom nr 13, drewn., ok. 1880 r.
- c) Dom nr 20, drewn., 1933 r.
- d) Dom nr 21, mur., 1920 r.
- e) Stodoła, ul. Zadworska nr 2, drewn., 1856 r.

Tomasze

- a) Spichlerz w zagrodzie nr 7, drewn., 1944 r.

Wojsze

- a) Zagroda nr 8, wł. E. Grabowski:
 - dom mur., 1911 r.
 - spichlerz, drewn., 1911 r.

- b) Dom nr 1, wł. J. Wojsz, drew., pocz. XX w.
- c) Dom nr 3, wł. M. Bobiński, drew., 1920 r.
- d) Dom nr 16, wł. M. Minota, mur., pocz. XX w.
- e) Spichlerz w zagrodzie nr 9, wł. I. Dobkowski, drew., pocz. XX w.
- f) Dwór, XIX w., (nr rej. 204).

1.3. Warunki i jakość życia mieszkańców

1.3.1. Infrastruktura społeczna i obsługa ludności

Mieszkalnictwo

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, a także bardzo nieliczna zabudowa letniskowa. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 75m². Średnio w jednym mieszkaniu zamieszkuje 4,2 osób. Z powyższych wskaźników wynika, że warunki mieszkaniowe w gminie są zbliżone do warunków występujących w powiecie ostrołęckim i gorsze od średnich w województwie mazowieckim.

Analiza stanu zabudowy mieszkaniowej w gminie potwierdza, że część mieszkańców gminy mieszka w trudnych warunkach mieszkaniowych, a rozproszone budownictwo może stanowić problem zaopatrzenia terenów w infrastrukturę techniczną i społeczną.

Tabela. Infrastruktura mieszkaniowa

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Andrzejki	96
2.	Bobin	62
3.	Borek	64
4.	Buczyn	12
5.	Choromany	108
6.	Chruśnice	86
7.	Ciągaczki	57
8.	Czerwin	738
9.	Damiany	96
10.	Dąbek	39
11.	Dobki Nowe	33
12.	Dobki Stare	46
13.	Stylagi	134
14.	Dzwonek	267
15.	Filochy	37
16.	Gocły	209
17.	Gostery	89
18.	Grodzisk D.	180
19.	Drodzisk Wieś	81
20.	Gumki	37
21.	Janki Młode	99
22.	Jaruty	184
23.	Księżopole	53
24.	Laski Szlachecki	228
25.	Laski Włościańskie	187
26.	Łady	56
27.	Malinowo Nowe	226
28.	Malinowo Stare	136
29.	Nadbory	126

30.	Piotrowo	79
31.	Piski	253
32.	Pomian	64
33.	Skarżyn	96
34.	Sokołowo	83
35.	Suchcice	310
36.	Tamasze	108
37.	Wiśniewo	113
38.	Wiśniówek	47
39.	Wijsze	56
40.	Seroczyn	155
41.	Gucin	9
42.	Wólka Czerwińska	66
43.	Wólka Sreoczyńska	83
44.	Załuski	78
45.	Zaorze	129
46.	Żochy	157
Razem		5 652

Oświata i wychowania

Na terenie gminy funkcjonują szkoły:

- o Zespół Szkół Powiatowych w Czerwinie,
- o Szkoła Podstawowa w Czerwinie,
- o Szkoła Podstawowa w Suchcicach,
- o Szkoła Podstawowa w Laskach,
- o Szkoła Podstawowa w Piskach,
- o Szkoła Podstawowa w Jarutach,
- o Szkoła Podstawowa w Dzwonkach,
- o Szkoła Podstawowa w Gocłach.

oraz filie Szkół Podstawowych w Malinowie, Żochach i Piotrowie.

Ochrona zdrowia

Dostęp ludności do podstawowej opieki zdrowotnej jest dobry. Na terenie gminy zlokalizowana jest Przychodnia Lekarska „Zdrowie” w Czerwinie z filią w Piskach oraz Przychodnia Lekarska – Artur Płóciennik. W województwie mazowieckim na jednego lekarza przypada średnio 358 osób, w powiecie ostrołęckim 2083 osoby, a w gminie Czerwin 2826 osób na jednego lekarza.

Mieszkańcy gminy Czerwin mają dostateczną dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej (wskaźnik liczby lekarzy na 10 tys. mieszkańców jest ponad dwukrotnie niższy niż średnio w powiecie ostrołęckim i prawie ośmiokrotnie niższy w województwie mazowieckim). W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego mieszkańcy obsługiwani są przez Szpital i Przychodnie Specjalistyczne w Ostrołęce.

Kultura i sport

Na terenie gminy znajdują się boiska sportowe przy Szkołach Podstawowych oraz sala gimnastyczna przy Gimnazjum.

Handel

Na terenie gminy znajduje się około 20 sklepów branży głównie spożywczo – przemysłowej.

Gastronomia

Na terenie gminy są dwie placówki gastronomiczne.

Administracja publiczna i obsługa finansowa

Funkcje w zakresie administracji publicznej i obsługi finansowej:

- Urząd Gminy w Czerwinie
- Urząd Poczty w Czerwinie,
- Bank Spółdzielczy w Czerwinie,
- Filia Banku BPH PBK.

Poczta i telekomunikacja

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Urząd Poczty w Czerwinie, który obsługuje mieszkańców gminy. Wszystkie miejscowości mają możliwość korzystania z połączeń telefonicznych.

Cmentarze

Na terenie gminy funkcjonuje jeden cmentarz parafialny zlokalizowany w Czerwinie (wpisany do rejestru zabytków).

Działalność produkcyjna, usługowa i handlowa

Większe zakłady pracy na terenie gminy:

- Piekarnia – Bednarczyk Marcin w Czerwinie,
- GS „SCH” W Czerwinie,
- Zakład komunalny w Czerwinie,
- Stacja Paliw – Sklep s.c. „GRACH” w Czerwinie,
- Dwie jednostki Ochotniczej straży Pożarnej.

1.4. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

W najogólniejszym ujęciu, celem rozwoju gminy jest osiągnięcie stabilnego (trwałego, zrównoważonego) rozwoju, w którym byłoby zapewnienie: zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców, warunki umożliwiające wzrost poziomu życia, a także warunki umożliwiające zaspokojenie przyszłych następnych pokoleń. Ochrona środowiska przyrodniczego stanowi tu więc podstawowe ogniwo w realizacji celów rozwoju gminy.

Realizacja tego celu wymaga:

- traktowania ochrony środowiska jako nierozłącznej części wszystkich procesów rozwojowych,
- zabezpieczenia szczególnych i wybitnych w skali kraju wartości przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych, walorów dla turystyki i wypoczynku,
- prowadzenia racjonalnej gospodarki zasobami, zwłaszcza takimi jak: woda, lasy, przestrzeń,
- kształtowanie struktury funkcjonalno – przestrzennej w nawiązaniu do systemów ekologicznych,
- rozwijania funkcji z predyspozycjami środowiska.

1.5. Stan prawny gruntów

Grunty w gminie, poza terenami Lasów Państwowych oraz nielicznymi działkami Skarbu Państwa stanowią własność prywatną.

1.6. Komunikacja i infrastruktura techniczna

Rozwój infrastruktury technicznej odgrywa duże znaczenie w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego gminy. Stanowi ona część długofalowego procesu zmian struktury przestrzennej wyznaczonego z jednej strony przez cele rozwoju gminy, a z drugiej przez możliwości i ograniczenia (uwarunkowania) wynikające ze stanu istniejącego.

1.6.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy istnieje wodociągowa sieć rozdzielcza – 24,9 km: przyłączy – 381, zużycie $2,7 \text{ m}^3/1$ mieszkańca. Stacje uzdatniania są w miejscowościach: Czerwin, Piski i Seroczyn. Niektóre z gospodarstw posiadają własne przydomowe studnie kopane o małych wydajnościach. Studnie te o średniej głębokości 5 – 7 m posiadają obudowy z kręgów betonowych, które charakteryzują się niskim stopniem szczelności. Woda pozyskiwana z tych studni często nie odpowiada wymogom, jakim stawia się wodzie przeznaczonej do picia oraz celów gospodarczych.

1.6.2. Odprowadzenie ścieków

Wzrost ilości ścieków sanitarnych prowadzi do działań mających na celu wyposażenie jednostek osadniczych w instalacje kanalizacyjne. Podstawą rozwiązań gospodarki ściekowej stanowi rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie klasyfikacji wód jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi. Wieś Czerwin posiada oczyszczalnię ścieków ze zrzutem ich do rzeki Orz.

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych są wody płynące (rzeki), wartości wskaźników nie powinny przekraczać:

BZP₅ – $30 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$
Azot ogólny – $30 \text{ mg N}/\text{dm}^3$
Fosfor ogólny – $5 \text{ mg P}/\text{dm}^3$

Dla osiągnięcia w/w wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych zaleca się stosowanie metod biologicznych przy III stopniu oczyszczenia ścieków.

Wszystkie nowo projektowane oczyszczalnie winny posiadać punkty zlewne dla ścieków dowożonych ze zbiorników bezodpływowych z miejscowości nie posiadających oczyszczalni ścieków. Obecnie na terenie gminy znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków.

W przypadkach uzasadnionych, tj. braku kanalizacji sanitarnej i odbiornika ścieków oraz w zabudowie rozproszonej dopuszcza się naturalizację ścieków sanitarnych w przydomowych oczyszczalniach ścieków z odprowadzeniem ich oczyszczalni w grunt.

Strefy ochrony sanitarnej przyjęto zgodnie z rozporządzeniem z 1982 r. MAGTiOŚ. Istnieje możliwość zmniejszenia stref poprzez zastosowanie technologii oczyszczania ścieków nieuciążliwych dla środowiska.

Wyposażenie jednostek osadniczych oraz ośrodków rekreacyjnych w instalacje wodociągowe powoduje wzrost ilości ścieków sanitarnych, co przy braku zorganizowanej gospodarki ściekowej ma zdecydowanie negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze.

Główne zasady:

- w miejscach, gdzie lokalne warunki gruntowo – wodne nie pozwolą na budowę przydomowych oczyszczalni, ścieki bytowo – gospodarcze należy gromadzić w zbiornikach bezodpływowych,
- budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w jednostkach o skupionej zabudowie oraz terenach o szczególnie wrażliwym podłożu gruntowo – wodnym,
- wykonanie w gospodarstwach rolnych, prowadzących bezściótkową hodowlę trzody chlewnej zabezpieczeń chroniących przed przedostaniem się gnojowicy do wód powierzchniowych.

1.6.3. Usuwanie odpadów

Gmina posiada własne składowisko odpadów komunalnych w rejonie Włociańskich Lasów.

W zakresie gospodarki odpadami stałymi przyjmuje się dotychczasowe rozwiązania, tj.: gromadzenie odpadów na terenie indywidualnych gospodarstw oraz wywóz odpadów na przewidziane do rekultywacji gminne wysypisko śmieci zlokalizowane w obrębie Damiany i Gocły. Należy zabezpieczyć przed zaśmieceniem miejsc, na których koncentruje się ruch turystyczny, w tym zwłaszcza położonych na obszarach posiadających najwyższe walory przyrodnicze.

Odpady niebezpieczne takie jak: świetlówki, lampy sodowe i rtęciowe, odpady medyczne, akumulatory, opony i inne przekazywane do utylizacji za pośrednictwem specjalnych wyspecjalizowanych jednostek.

1.6.4. Ciepłownictwo

Na terenie brak jest centralnego systemu grzewczego, który obsługiwałby poszczególne miejscowości gminy. Mieszkańcy gminy zaspokajają potrzeby w zakresie ogrzewania mieszkań z własnych źródeł zaopatrzenia w ciepło, odbywa się to za pośrednictwem lokalnych i indywidualnych kotłowni, w większości opalanych węglem i drewnem.

Istniejące źródła ciepła zaspokajają poszczególnych odbiorców, jednakże stan części obiektów nie odpowiada obowiązującym normom, a ich niska sprawność, wysoki poziom emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, czy wysokie koszty eksploatacji sprawiają, że zachodzi konieczność modernizacji źródła ciepła, co prowadzi do racjonalizacji wykorzystania energii i ochrony powietrza atmosferycznego. Następować może poprzez eliminację nierentownych źródeł ciepła w wyniku kompleksowego zastosowania automatyki i najnowszych technologii oczyszczania spalin.

1.6.5. Gazownictwo

Na terenie gminy występują magistralne sieci gazu ziemnego.

- Gazociąg Jamał – Europa Zach.:
 - długość odcinka w gminie – 17,060 km,
 - średnica – 1450 mm,
 - ciśnienie 8,4 Mpa
 - strefa ochronna dla zabudowy – 75 m, dla robót ciężkim sprzętem – 30 m.
- Gazociąg wysokiego ciśnienia Ostrołęka – Ostrów Maz.:
 - długość – 10,6 km,
 - stacja reduktorowa – okolice m. Laski
- Sieć gazowa w miejscowościach:
 - Czerwin – dł. 8,9 km (145 przyłącz – dł. 3,527 km)
 - Dzwonek – dł. 2,318 km (41 przyłącz – dł. 1,102 km)
 - Buczyn – dł. 0,600 km (5 przyłącz – dł. 0,274 km)
 - Zaorze – dł. 3,038 km (26 przyłącz – dł. 0,702 km)
 - Laski – dł. 3,804 km (33 przyłącza – dł. 0,722 km)

1.6.6 Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne dla abonentów z terenu gminy świadczone są głównie przez Telekomunikację Polską S.A. Łączność telefoniczna na terenie gminy odbywa się głównie przez napowietrzne oraz kablowe linie telefoniczne. Usługi telekomunikacyjne w zwartej zabudowie świadczone są za pomocą nowoczesnych miedzianych kabli telefonicznych, zasięgiem umożliwiającym dostęp do takich urządzeń jak: Internet i poczta elektroniczna.

1.6.7. Elektroenergetyka

Przez obszar gminy przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 220kV relacji Miłosna – Ostrołęka, której właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. w Warszawie. Linia wchodzi w skład Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Linia ta tworzy bariery i ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów, przez które przebiega. Szerokość obszaru ograniczonego użytkowania dla tego typu linii wynosi 34 m od osi linii w obu kierunkach – pas terenu wynosi 68m. przebieg linii przesyłowej 220kV wraz ze strefą ograniczonego użytkowania przedstawiony jest w części graficznej, stanowiącej integralną część studium. Sieci i urządzenia elektroenergetyczne o napięciu 400kV i 220kV znajdujące się na terenie gminy są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. w Warszawie.

Dostawa energii elektrycznej na terenie gminy odbywa się za pośrednictwem napowietrznych sieci energetycznych średniego i niskiego napięcia, których właścicielem jest Zakład Energetyczny Warszawa Teren S.A.. Stan techniczny linii SN jest zróżnicowany. Istniejący stan sieci pod względem funkcjonalnym nie spełnia kryteriów niezawodności zasilania odbiorców wiejskich.

1.6.8. Komunikacja

Gminę Czerwin obsługują: droga kategorii wojewódzkiej (Ostrołęka – Ostrów Maz. – Łomża), sieć dróg kategorii powiatowej, sieć dróg kategorii gminnej oraz kolej (Ostrołęka – Małkinia)

Celem rozwoju w sferze komunikacyjnej jest:

- modernizacja i restrukturyzacja najważniejszych ciągów komunikacyjnych gminy, celem zaspokojenia potrzeb przewozowych mieszkańców i zapewnienia odpowiedniego poziomu usług transportowych
- optymalizacja kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych.

Uwarunkowania rozwoju komunikacji określone zostały z uwzględnieniem:

- powiązań zewnętrznych i wewnętrznych,
- rozmieszczenia terenów osadniczych,
- rozmieszczenia terenów objętych działalnością gospodarczą,
- potrzeb obsługi rolnictwa,
- potrzeb turystyki i rekreacji,
- wymagań związanych ze specyfikacją poszczególnych systemów.

Tabela. Klasyfikacja i standardy techniczno – usługowe układu komunikacyjnego

Lp.	Nazwa drogi	Min. linia zabudowy dla obiektów budowlanych (m)		Min. szerokość w liniach rozgraniczających (m)	Szerokość jezdni (m)
		Teren zabudowy	Poza terenem zabudowanym		
1.	Droga krajowa	30	50	60	2 x 7
2.	Droga wojewódzka	10	25	25	7
3.	Droga powiatowa	8	20	25	7
4.	Droga zbiorcza obszarowa	8	20	20	7
5.	Drogi lokalne	6	15	20	6
6.	Drogi dojazdowe	6	-	20	6

1.7. Zjawiska społeczno - gospodarcze

1.7.1. Demografia

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w połowie 2003 roku zarejestrowanych było 260 bezrobotnych, w tym 117 kobiet. Stale wzrasta liczba osób trwale bezrobotnych (bez prawa do zasiłku), w czerwcu grupa ta stanowiła ok. 88% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W powiecie ostrołęckim stopa bezrobocia jest znacznie wyższa niż w województwie mazowieckim i zwiększa się, w 1998 roku wyniosła 16,8%, a w lipcu 2003 roku do 19,2%. Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby w wieku mobilnym 18 – 44 lata, posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz podstawowe i niepełne podstawowe.

W obecnej chwili podstawowymi problemami demograficznymi, wpływającymi na sytuację gminy i w konsekwencji na jej rozwój przestrzenny są:

- wysoki odpływ ludności wiejskiej do miast,
- malejący przyrost naturalny,
- wysokie bezrobocie, ok. 88% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku,
- ubożenie ludności.

Według prognozy ludności opracowanej przez GUS na bazie danych z 1995 roku w ciągu najbliższych 20 lat na terenach wiejskich przewiduje się spadek liczby ludności. Po 2005 roku spodziewane jest również znaczne zmniejszenie się przyrostu naturalnego. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie ulegać zmniejszeniu, w przedziale produkcyjnym również nastąpi nieznaczne zmniejszenie, natomiast liczba ludności w wieku produkcyjnym po nieznacznym spadku do 2010 roku będzie się zwiększać. Jest to związane przede wszystkim z obserwowanym od kilku lat spadkiem urodzeń oraz wydłużającą się długością życia mieszkańców.

Tempo odpływu ludności do miast będzie się zmniejszać, przebieg zmian uzależniony będzie głównie od rozwoju gospodarczego kraju, zmian strukturalnych w rolnictwie i od ilości miejsc pracy na terenie gminy.

Wśród mieszkańców gminy osoby z wykształceniem wyższym stanowią 1,4% ogółu mieszkańców. Najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 33%, podstawowym 25,2%, natomiast z niepełnym podstawowym jest 3,7%.

1.7.2. Strefa gospodarcza

Rolnictwo

Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych jest bardzo korzystna w porównaniu do średniej krajowej. Stosownie do naturalnych warunków rozwój rolnictwa jest i będzie w dużym stopniu ukierunkowany na chów bydła i produkcję mleka. Należy także liczyć się z przyrostem liczby gospodarstw większych obszarowo, w których liczebność stada bydła przekracza 10, a nawet 20 sztuk. Gospodarstwa takie stwarzają zagrożenie środowiska przyrodniczego gnojówką, a często obornikiem. Można tu zapobiegać szkoleniu rolników i dokumentując wpływ dochodów z produkcji zwierzęcej na jakość wody pitnej, w tym często wody pitnej w danym gospodarstwie. Niezbędne jest propagowanie odpowiednich urządzeń i sposobów postępowania (płyty gnojowe, zbiorniki na gnojówkę, właściwe rozlewacze gnojówki i gnojowicy) chroniącego wody gruntowe i powierzchniowe przed biogenami z produkcji zwierzęcej. Potrzebne jest szkolenie i demonstracja właściwego postępowania, jak też uzyskanych wyników dotyczących jakości wód w studniach. Działanie to powinno być poparte odpowiednimi regulacjami prawnymi, na przykład w zakresie budownictwa

wiejskiego (obligatoryjne urządzenia przy zatwierdzaniu projektów budowlanych budynków inwestycyjnych).

Czynniki sprzyjające rozwojowi:

- korzystne warunki środowiskowe w zakresie czystości gleb, dające możliwości rozwoju produkcji zdrowej żywności,
- przewaga prywatnej własności gruntów,
- możliwość uzupełnienia źródeł dochodów gospodarstw rolnych, a tym samym szans na inwestycje, wskutek przydatności terenu dla rozwoju agroturystyki,
- możliwość zwiększenia popytu na produkty rolne na rynku lokalnym na potrzeby turystów.

Czynniki ograniczające możliwości rozwoju:

- niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw,
- istniejące niedoinwestowanie w zakresie trwałych środków produkcji w poszczególnych gospodarstwach,
- niedoinwestowanie w zakresie przetwórstwa płodów rolnych, ograniczone możliwości chemizacji rolnictwa.

Leśnictwo

Lesistość gminy stanowią 15,6% powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w środkowej i zachodniej części gminy. Dominują lasy państwowe tworząc większe kompleksy leśne, natomiast lasy prywatne występują na ogół w rozproszeniu.

Gospodarka leśna prowadzona jest na terenach należących do Lasów Państwowych zgodnie z zasadami hodowli lasów oraz niskim pozyskaniem surowca drzewnego z jednostki powierzchni. Na terenie lasów Państwowych dominują gospodarcze i ochronne funkcje lasu. Lasy wodochronne chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, a drzewostany o najlepszej jakości uznane jako drzewostany nasienne gospodarcze są lasem o charakterze zbliżonym do naturalnego.

Czynniki sprzyjające rozwojowi:

- znaczna zasobność gminy w tereny leśne,
- niski stan zanieczyszczenia powietrza pozwalający na wysoką zdrowotność i żywność lasów,

Czynniki ograniczające możliwość rozwoju:

- konieczność godzenia funkcji produkcyjnych lasów z produkcją rolną,
- rozdrobnienie lasów własności prywatnej i działek leśnych przejętych przez Lasy Państwowe z Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

1.7.3. Pozarolnicza działalność gospodarcza

Turystyka

Do rozwoju turystyki ważne są: stan środowiska, czystość, stan infrastruktury techniczno – sanitarnej oraz doinwestowanie terenów w urządzenia i obiekty do użytkowania turystycznego wraz z zabezpieczeniem dostępności i łączności. Spełnienie tych warunków zapewni zwiększenie liczby przejazdów turystów.

Obszar gminy posiada korzystne, ale nie w pełni jeszcze wykorzystane walory przyrodnicze i krajobrazowe umożliwiające uprawianie różnorodnych form turystyki, praktycznie przez cały rok. W oparciu o nie, możliwe jest tworzenie obszernej i atrakcyjnej oferty produktu turystycznego, który po zapewnieniu właściwej promocji będzie się cieszył dużym popytem na rynku turystycznym.

Słaba stroną organizacji ruchu turystycznego stanowi brak systemów informacji turystycznej. Konkurencja innych obszarów turystycznych zmusza do prowadzenia aktywniejszej promocji walorów i produktu turystycznego w sposób ciągły i bardziej niż dotychczas dynamiczny.

Zbyt intensywny i niewłaściwie zorganizowany ruch turystyczny może stanowić zagrożenie walorów przyrodniczych obszaru. Istotnym zagrożeniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych jest niewłaściwa lokalizacja lub architektura nowo budowanych obiektów turystycznych i prywatnych domów rekreacyjnych.

Przemysł

Obszar gminny należy do nisko uprzemysłowionych, co jest zjawiskiem korzystnym z punktu widzenia ochrony jego walorów przyrodniczych.

Czynniki sprzyjające rozwojowi:

- tradycyjne i istniejące zagospodarowanie,
- oparcie istniejących gałęzi przemysłu na miejscowych surowcach,
- dobre połączenie komunikacyjne z miastem Ostrołęka, Łomża oraz Ostrów Maz.

Czynniki ograniczające możliwości rozwoju:

W odniesieniu do wszystkich zakładów przemysłowych niezbędne jest ograniczenie ich uciążliwości dla środowiska, a w tym szczególnie:

- ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem,
- zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- ograniczenie uciążliwości transportu obsługującego zakłady,
- porządkowanie i rekultywacja zakładów.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Główne problemy wymagające rozwiązania

- 1.1. Pogodzenie interesów pomiędzy koniecznością ochrony zasobów przyrodniczych gminy, a ich gospodarczym wykorzystaniem, przy tworzących się uzupełniających funkcjach gminy.
- 1.2. Rozwiązanie sprawy czystości wód powierzchniowych, nie odpowiadających normatywom jakościowym oraz poprawa retencji wodnej na obszarze gminy.
- 1.3. Zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z systemu zbiorczego zaopatrzenia w wodę, gaz, oczyszczania ścieków oraz wysypiska odpadów komunalnych.
- 1.4. zapewnienie dostępu do usług świadczonych przez samorząd dla wszystkich mieszkańców gminy w równym stopniu.
- 1.5. Zachowanie wizualnych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego.

2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Zakłada się stopniowe, w miarę potrzeb dogęszczenie istniejących obszarów zabudowy. Przewiduje się na tych terenach wzajemne przenikanie się funkcji. Wskazuje się na następujący zakres przekształceń przestrzennych:

- możliwość przekształcenia, modernizacji i rozbudowy istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oraz realizacji nowej, zgodnej z przeznaczeniem terenu,
- możliwość realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej zabudowy rekreacji indywidualnej oraz obiektów usługowych i produkcyjnych nieuciążliwych,
- poza terenami wyznaczonymi w Studium, możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej z usługami towarzyszącymi i zabudowy rekreacji indywidualnej na terenach wyposażonych w infrastrukturę techniczną i posiadających dostęp do dróg publicznych.

3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Uwzględniając istniejące uwarunkowania zewnętrzne, a także wewnętrzne gminy, wpływające na możliwości rozwoju wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, infrastrukturalnych, gospodarczych, w strukturze gminy przyjmuje się kierunki zagospodarowania wyznaczając:

- tereny osadniczo – rolnicze,
- turystyczno – rekreacyjne, w których preferuje się:
 - formę architektoniczną budynków dostosować do krajobrazu i otaczającej zabudowy,
 - minimalna powierzchnia terenów biologicznie czynna w powierzchni każdej działki – min.50% na terenach zabudowy turystyczno – rekreacyjnej,
 - możliwość przekształcenia, modernizacji i rozbudowy istniejącej zabudowy osadniczo – rolniczej oraz realizacji nowej, zgodnej z przeznaczeniem terenu,

- możliwość realizacji zabudowy turystyczno – rekreacyjnej oraz obiektów usługowych i produkcyjnych na terenach zabudowy osadniczo – rolniczej.
- 6 - tereny przemysłu wydobywczego,
- tereny z ograniczeniami zabudowy – ze względu na zachowanie równowagi biologicznej w środowisku wyznacza się tereny z ograniczeniami w zabudowie:
 - grunty rolne podlegające ochronie prawnej klasy III i IV
- tereny wykluczone z zabudowy:
 - wynikające z przepisów szczególnych: strefa o szerokości 68m wzdłuż linii energetycznej 220kV; 38 m – wzdłuż linii energetycznej 110kV; 70m – wzdłuż linii gazociągu wysokiego ciśnienia; 50m - strefa wokół cmentarza; 150m – wokół Zakładu utylizacji odpadów; 500m – wokół gminnego wysypiska śmieci; 100m – wokół oczyszczalni ścieków i 50m - wokół ujęcia wody.
- ze względu na ochronę wartości przyrodniczych wyklucza się z zabudowy tereny:
 - tereny wód, lasów i zalesień,
 - tereny objęte prawną formą ochrony przyrody,
 - tereny podmokłe.

4. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

Przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania zapewniające utrzymanie wysokich wartości zasobów środowiska przyrodniczego:

- w celu ochrony walorów przyrodniczych, dolinę rzeki Orz wyłączyć z lokalizowania dużych ferm hodowlanych,
- należy uwzględnić przebudowę jazu na rzece Orz w miejscowości Suchcice,
- należy odbudować koryto rzeki Ruż w rejonie wsi Nadbory,
- należy odbudować koryto rzeki Orz w rejonie wsi Suchcice,
- należy uwzględnić potrzeby z zakresu melioracji szczegółowych jak również potrzeb z zakresu małej retencji,
- pozostawienie łąk i pastwisk w rolniczym użytkowaniu,
- rekultywowanie terenów zdegradowanych w wyniku powierzchniowej eksploatacji surowców oraz w wyniku przyrodniczego składowania odpadów,
- zapobieganie degradacji i dewastacji terenów poprzez likwidację nielegalnych punktów eksploatacji oraz wzmożoną kontrolę środowiska,
- zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym lub leśnym terenów udokumentowanych złóż naturalnych,
- poprawa stanu sanitarnego rzeki i cieków do zakładanych klas czystości poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej (budowa systemów kanalizacyjnych),
- eliminacja źródeł zagrożeń wód podziemnych (systematyzacja likwidacji szamb) i rozwój sieci kanalizacji sanitarnej,
- wyłączenie z zabiegów melioracyjnych fragmentów doliny rzecznej, które ze względu na walory środowiska powinny pozostać niezmienione,
- ograniczenie zmiany przeznaczenia istniejących powierzchni leśnych na inne cele,
- prowadzenie działań mających na celu zwiększenie stopnia lesistości poprzez zagospodarowanie nieużytków, słabych gleb i gruntów marginalnych, w szczególności na terenach objętych ochroną przyrody,
- zaleca się opracowanie koncepcji zwodociągowania całej gminy z maksymalnym wykorzystaniem ujęcia wody w Czerwinie. Woda dostarczana odbiorcom winna

odpowiadać wymaganiom jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 19.11.2002r. Dz.U. nr 203, poz. 1718.

Odprowadzenie ścieków

Ze względu na potrzebę ochrony wód, należy podjąć działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie odprowadzania ścieków bytowo – gospodarczych na terenie gminy, w tym głównie:

- zebrane w systemy kanalizacyjne ścieków z większych miejscowości i skierowanie ich do oczyszczalni ścieków,
- opracowanie programu wspierania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- obiekty usługowe i przemysłowe, nie objęte systemem kanalizacji zbiorczej powinny posiadać własne systemy kanalizacyjne i indywidualne oczyszczanie ścieków lub szczelne zbiorniki z obowiązkiem wywozu ścieków do punktu zlewnego przy oczyszczalni przez uprawnioną firmę przewozu nieczystości płynnych,
- porządkowanie gospodarki odchodami zwierzęcymi poprzez budowę płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę.

Usuwanie odpadów

Ze względu na uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie gminy zakłada się:

- prowadzenie gospodarki odpadami na terenie gminy,
- wprowadzenie segregacji odpadów na terenie gminy,
- wprowadzenie systemu recyklingu odpadów,
- składowanie odpadów z zakładem utylizacji odpadów w miejscowości Damiany,
- nie planuje się zakładów utylizacji odpadów pochodzenia zwierzęcego i odpadów niebezpiecznych medycznych.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Na obszarze gminy występują obiekty o znaczących wartościach kulturowych. Za główne kierunki działań w sferze kulturowej przyjęto utrzymanie obecnej ochrony prawnej w/w obiektów zabytkowych i ścisłej ochrony konserwatorskiej, polegającej na:

- zachowaniu we właściwym stanie oraz prowadzeniu prac remontowo – konserwatorskich w obiektach zabytkowych,
- zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok, dysharmonizujących przestrzenie kompozycyjne i architektoniczne z obiektami zabytkowymi,
- wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone tylko po uzgodnieniu w Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków.

Strefy ochrony archeologicznej – zaewidencjonowane obszary stanowisk archeologicznych, w obrębie którym obowiązuje uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków wszelkich działań inwestycyjnych, zwłaszcza związanych z robotami ziemnymi. Przy planowaniu inwestycji należy też liczyć się z koniecznością przeprowadzenia w tych miejscach:

- archeologicznych badań wykopaliskowych, wyprzedzających realizację inwestycji,
- prac archeologicznych przy robotach ziemnych związanych z inwestycją i trwałym zagospodarowaniem terenu – z rygiem ich zmian na archeologiczne badania

wykopaliskowe w przypadku ujawnienia w trakcie robót ziemnych – obiektów archeologicznych, wyprzedzających działania inwestycyjne.

Obiekty Kulturowe

Domy mieszkalne znajdujące się w ewidencji konserwatorskiej stanowiące przedmiot zainteresowania konserwatorskiego podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych winny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach, np. zły stan techniczny, za zgodą Konserwatora Zabytków.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja

Istniejąca sieć drogowa będzie wymagała przekształceń zmierzających do stworzenia warunków do sprawnego przemieszczania się osób oraz towarów. Aby możliwe było pełne zaspokojenie wzrastających wciąż potrzeb zmotoryzowanych zakłada się modernizację istniejącej sieci drogowej gminy.

W zakresie sieci drogowej wojewódzkiej (droga nr 627 klasy G) należy stosować wymogi zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. Zgodnie z tym należy dążyć do:

- zapobiegania degradacji istniejących dróg o nawierzchni bitumicznej,
- modernizację dróg poprzez poprawę ich parametrów technicznych (wytrzymałość, szerokość jezdni, wzmocnienie poboczy),
- przebudowy skrzyżowań z drogami powiatowymi,

W zakresie dróg powiatowych realizując powiązania między gminne i wewnątrz gminy przewiduje się następujące kierunki rozwoju:

- zapobiegania degradacji istniejących dróg nawierzchni bitumicznej,
- dla dróg powiatowych posiadających odcinki nieutwardzone zakłada się modernizację poprzez utwardzenie ich nawierzchni,
- docelowo wyposażenie wszystkich dróg powiatowych w nawierzchnię bitumiczną,
- poszerzenie jezdni do co najmniej 5,5 m, a na drogach, gdzie prowadzi komunikacja autobusowa do szerokości 6,0 m.

Działania modernizacyjne powinny zmierzać do poprawy jakości dróg, zapewnienia większego bezpieczeństwa, usprawnienia ruchu oraz wyeliminowania zbędnych kolizji i uciążliwości dla wszystkich użytkowników dróg. Działania władz powinny stymulować do podejmowania remontu i modernizacji dróg stanowiących połączenia gminy z ośrodkami zewnętrznymi. Postuluje się również w miarę poprawy stanu technicznego dróg zwiększenie zasięgu obsługi gminy przez komunikację zbiorową. Zakłada się w związku z tym zwiększenie liczby połączeń lokalnych w gminie oraz podniesienie standardów urządzeń infrastruktury komunikacji zbiorowej poprzez właściwe urządzenie przystanków autobusowych (budowa wiat). Postuluje się wyznaczenie i wdrożenie programu urządzania szlaków rowerowych, które przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa komunikacji rowerowej i mogą stać się potencjalną atrakcją turystyczną dla osób preferujących aktywny wypoczynek oraz dla mieszkańców gminy.

W zakresie dróg gminnych realizujących połączenia wewnątrz gminne oraz stanowiących uzupełnienie całego systemu komunikacyjnego przewiduje się następujące kierunki rozwoju:

- nie dopuszczenie do degradacji istniejących dróg o nawierzchni bitumicznej,
- modernizacja dróg o nawierzchni gruntowej poprzez ich utwardzenie, w okresie przejściowym wyposażenie ich w nawierzchnie gruntową ulepszoną żwirem lub stabilizację cementem,
- modernizację najważniejszych dróg gminnych poprzez wyposażenie ich w nawierzchnię twardą ulepszoną,
- docelowo wyposażenie wszystkich dróg gminnych w nawierzchnie bitumiczną.

Zaopatrzenie w wodę

Zasadniczym celem działań w zakresie poprawy funkcjonowania gospodarki i zaopatrzenia ludności w wodę będzie podjęcie starań w zakresie realizacji zbiorczych systemów wodociągowych. Docelowo system zaopatrzenia w wodę winien zapewnić wszystkim mieszkańcom gminy i pozostałym odbiorcom odpowiednie dostawy wody pitnej o wymaganej jakości oraz na potrzeby gospodarcze i cele przeciwpożarowe.

Głównym celem działań w tym zakresie będzie więc:

- opracowanie spójnego programu zwodociągowania i skanalizowania gminy w celu zapewnienia optymalnego wykorzystania zasobów wodnych gminy,
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez utrzymywanie w dobrym stanie technicznym istniejących ujęć wody oraz wodociągów zbiorowych,
- podjęcie działań zmierzających do stałego monitoringu jakości przesyłanej wody,
- zbiorowym zaopatrzeniem w wodę objęte zostaną wszelkie miejscowości o zabudowie zwartej. Lokalizacja ujęć i stacji uzdatniania wody oraz określenie miejscowości podłączonych do danego ujęcia wynikać będzie z projektu technicznego danej miejscowości, która uwzględniać będzie rachunek ekonomiczny i zabezpieczenie parametrów technicznych jakościowych wody,
- w zabudowie rozproszonej i nowopowstającej w oddaleniu od terenów zurbanizowanych rozbudowa sieci wodociągowej następować będzie poprzez realizację indywidualnych ujęć,
- zapewnienie niezbędnej ochrony ujęć wodnych przez wyznaczenie stref ochronnych zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W celu porządkowania gospodarki ściekowej należy opracować gminny program kanalizacji i oczyszczania ścieków w gminie. Przy konstruowaniu programu należy zachować priorytety realizacji zadań uwzględniając uwarunkowania środowiskowe i zagęszczone zabudowy mieszkaniowej. Wskazuje się na potrzebę realizacji systemów kanalizacyjnych.

Dla pozostałych miejscowości gminy o zabudowie rozproszonej przewiduje się stosowanie indywidualnych systemów oczyszczania ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych.

Elektroenergetyka

W zakresie poprawy warunków zasilania w energię elektryczną na terenie gminy postuluje się następujące kierunki działań:

- rozbudowę sieci energetycznej napowietrznej i kablowej średniego i niskiego napięcia oraz budowę nowych stacji transformatorowych,
- w nowoprojektowanych ciągach drogowych należy rezerwować pasy dla linii średniego i niskiego napięcia oraz oświetlenia ulicznego,
- linie SN i NN powinny być prowadzone po oddzielnych trasach,

- plany miejscowe powinny rezerwować tereny pod budowę nowych stacji, jeśli takie będą niezbędne dla prawidłowego zasilania danego terenu,
- modernizację i rozbudowę istniejącego systemu sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia, linii napowietrzanych i kablowych oraz budowie nowych stacji transformatorowych.

Wszelkie prawa projektowe dotyczące linii energetycznej 110kV należy konsultować z Wojewódzkim Sztabem Wojskowym w Warszawie.

Telekomunikacja

W ostatnich latach nastąpił znaczący rozwój urządzeń telekomunikacyjnych sprawia to, że wyczerpanie się nowych numerów oraz pojawienie się nowych potrzeb w tym zakresie nie stanowi dziś większego problemu. Istnieje więc możliwość rozbudowy lub modernizacji systemu, aby spełniała ona oczekiwania odbiorców. W związku z powyższym w zakresie rozwoju telekomunikacyjnego na terenie gminy postuluje się następujące kierunki działań:

- utrzymanie istniejących centrali oraz sieci telekomunikacyjnych, stopniową ich modernizację i ewentualną rozbudowę w stosunku do potrzeb,
- modernizacja sieci abonenckiej telefonii przewodowej w taki sposób, aby umożliwiała korzystanie z najnowszych źródeł komunikacji (dostępność do Internetu i poczty elektronicznej),
- rozwinięcie systemu automatów publicznych na terenach wiejskich,
- sukcesywną zmianę istniejących linii napowietrznych na kablowe linie telefoniczne, szczególnie we wsiach o zabudowie zwartej.

Ciepłownictwo

Mając na względzie poprawę ochrony środowiska naturalnego oraz podniesienie standardów życia mieszkańców gminy w zakresie ciepłownictwa przyjmuje się następujące kierunki działań:

- preferowanie wysokosprawnych, zautomatyzowanych źródeł ciepła w kotłowniach lokalnych oraz indywidualnych systemach grzewczych,
- przeprowadzenie systemowych modernizacji i wymian kotłowni węglowych na kotły ogrzewane gazem płynnym, olejem opałowym bądź energią elektryczną,
- tworzenie zachęt do ocieplania istniejących budynków i programowanie budowy energooszczędnych budynków.

Za priorytetowe uznanie się zwiększenie ilości odbiorców indywidualnych korzystających z paliw ekologicznych, co ma wpływ na poprawę stanu środowiska przez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Gazownictwo

W zakresie gazyfikacji przyjmuje się następujące kierunki rozwoju gminy:

- zgodnie z opracowaną koncepcją gazyfikacji byłego województwa ostrołęckiego przewiduje się realizację gazociągu przyłączeniowego do istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia,
- ogrzewanie pomieszczeń,
- zapewnienie potrzeb technologicznych zakładów usługowych i zaopatrzenia w gaz budynków użyteczności publicznej,
- dostawa gazu do kotłowni lokalnych celem zmiany paliwa z węgla na gaz.

W 1992 roku Zakład Remontowy Urządzeń Gazowych Warszawa opracował Koncepcję Programową Gazyfikacji.

Gazyfikacja gminy nie stanowi bariery rozwojowej. W chwili obecnej wykorzystanie gazu jest coraz większe, zwłaszcza na potrzeby grzewcze w nowo wznoszonych budynkach mieszkalnych.

W obrębie projektowanych ciągów pieszych lub pasów zieleni należy zarezerwować teren pod przyszłą infrastrukturę gazową. Warunki przyłączenia odbiorców do istniejącej sieci gazowej określi Mazowiecka Spółka Gazownictwa Sp. z o. o. Oddział Gazownia Białostocka, natomiast teren bod budowę infrastruktury gazowej udostępni wydający. W przypadku budownictwa jednorodzinnego, szafki gazowe należy lokalizować w linii ogrodzenia, która powinna pokrywać się z granicą własności poszczególnych nieruchomości. W przypadku scalenia lub podziału nieruchomości gruntowych lub działek objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć dostępność do infrastruktury gazowej. Ustalając linie zabudowy oraz planując ciągi komunikacyjne oraz sieci infrastruktury technicznej należy uwzględnić obowiązujące przepisy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 30. 07. 2001 r., w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, opublikowanym w Dzienniku Ustaw Nr 97, poz. 1055 z dnia 11.09.2001r. Rozwój gazyfikacji gminy możliwy będzie w oparciu o istniejącą sieć gazową średniego ciśnienia. Przyłączenie odbiorców do istniejącej sieci gazowej będzie realizowane zgodnie z przepisami Ustawy Prawo Energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997r. (Dz. U. Z 1997r. Nr 54, poz. 348, z późn. zm.) oraz przepisami wykonawczymi do ww ustawy, jeżeli zaistnieją techniczne i ekologiczne warunki dostarczania, a żądający zawarcia umowy spełni warunki przyłączenia do sieci i odbioru. Przy planowaniu zmian funkcji terenów, linii rozgraniczających lub linii zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących gazociągów wybudowanych przez 11 grudnia 2001r. należy zachować wymagania zawarte w Rozporządzeniu Ministra i Handlu z dnia 14.11.1995r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 139, poz. 686 z dnia 07.12.1995r.

Wszelkie prace projektowe dotyczące gazociągu DN – 500 należy konsultować z Wojewódzkim Sztabem Wojskowym w Warszawie.

Zrealizowanie gazyfikacji na terenie gminy znacznie wpłynie na podniesienie standardu życia mieszkańców, poprawę ochrony środowiska przez zmniejszenie zadymienia spalania węgla do atmosfery i wód gruntowych powodowanych wyrzuceniem popiołu i żużlu ze spalonego węgla.

6. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W miarę potrzeb gminy należy ustalić kolejność i wyznaczyć obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m², obszary przestrzeni publicznej oraz obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne oraz tereny pod zalesienie.

7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W zakresie rolnictwa – utrzymanie i rozwój funkcji rolniczej.

Biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania wewnętrzne wpływające na możliwość rozwoju gminy, w studium wyznaczono zasadniczo dwa obszary funkcjonalne:

- rolnictwo jako podstawowy sektor gospodarki gminy,
- rolnictwo z uzupełniającą funkcją turystyczną, w tym agroturystyczną.

Z funkcji wynikają następujące kierunki działań:

- ochrona gruntów rolnych,
- powiększenie arealu gospodarstw,
- utrzymanie i rozwój produkcji roślinnej i zwierzęcej, z dążeniem do specjalizacji gospodarstw rolnych i wytwarzania żywności ekologicznej,
- zalesienie gleb nieprzydatnych dla rolnictwa,
- wdrażanie ekologicznych form produkcji rolnej,
- rozwój i promowanie agroturystyki,

W zakresie leśnictwa – utrzymanie i rozwój funkcji leśnej.

Główne kierunki działań:

- ochrona gatunków leśnych,
- zachowanie zwartych kompleksów leśnych, stanowiących istotny element lokalnego ekosystemu, a w przypadku rozdrobnionych kompleksów tworzenie korytarzy ekologicznych,
- dolesienie luk, enklaw i pól enklaw leśnych oraz zalesienie obszarów o niskiej przydatności rolniczej,
- wzrost turystyczno – rekreacyjnej funkcji lasów,
- upowszechnienie funkcji edukacyjnych lasów,
- stwarzanie pozarolniczych źródeł dochodów związanych z pielęgnacją lasów, a w dalszej perspektywie z przerobem pozyskiwanego drewna i runa leśnego,
- tworzenie warunków dla rozwoju przemysłu drzewnego, zapewniającego miejsca pracy ludności,
- dopuszcza się modernizację, budowę i remont róg leśnych, a także zbiorników wodnych do celów przeciwpożarowych,
- odnowienia i zalesienia wykonywać zgodnie z zasadami hodowli lasu wprowadzonymi w życie na mocy art. 33 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity ze zmianami Dz. U. nr 56, poz. 679 z 2000r.) zarządzeniem nr 99 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dn. 24.12.2002r.,
- granica polno – leśna pokrywa się z granicą strefy III – leśnej oznaczonej na załączniku nr 2 – ekosystem lasów.

8. Rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej

Na terenie gminy wyznacza się następujące przestrzenne jednostki strukturalne (rejon wypoczynkowe) o zróżnicowanym potencjale oraz możliwościach ich zagospodarowania na cele wypoczynku i turystyki:

- rejon turystyczny nad rzeką Orz spełniającą warunki do uprawiania turystyki krajoznawczej,
- rejon zabudowy rekreacyjnej poprzez uzupełnienie istniejącej zabudowy zagrodowej.

Rozwój tej formy wypoczynku winien jednak następować w sposób rozważny i kontrolowany, aby przy okazji nie zniszczyć środowiska naturalnego i nie przyczynił się do powstania chaosu architektonicznego.

9. Strefy polityki przestrzennej

Dla realizacji rozwoju gminy określono następujące strefy polityki przestrzennej gminy:

- **Strefa I – ośrodek gminny**, w skład którego wchodzi: administracja, oświata, kultura, handel i usługi podstawowe, mieszkalnictwo, przemysł i sport.
- **Strefa II – osadniczo – rolnicza**, w skład której wchodzi: zabudowa mieszkalno – usługowa oraz obiekty produkcji i przetwórstwa rolnego. Przewiduje się uzupełnienie zabudowy zwartej wzdłuż szlaków komunikacyjnych.
- **Strefa III – leśna**, oparta na ekosystemie doliny rzeki Orz oraz ekosystemach lasów tworzących ciągi i korytarze ekologiczne. Nie należy wykonywać trwałych ogrodzeń wód, łąk, pastwisk i lasów, umożliwiając w ten sposób migrację zwierząt. Wskazane są uzupełniające zalesienia, wyznaczanie turystycznych tras pieszo rowerowych oraz ograniczenie inwestycyjne.
- **Strefa IV – turystyczno – rekreacyjna**, oparta na istniejącym zalewie. Dopuszcza się zabudowa turystyki zbiorowej i indywidualnej w ograniczonym stopniu ze względu na strefę ochronną zalewu i rzeki.
- **Strefa V – przemysłu wydobywczego** – istniejące i projektowane żwirownie. Po zakończeniu wydobycia należy rekultywować teren.

10. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Na terenie gminy nie występują zalewy powodziowe zajmujące zabudowę mieszkaniową. Rzeka Orz wykracza z wodami poza koryto w okresie roztopów wiosennych, a po zakończonych roztopach powraca do swojego koryta.

Produkt finalny

Produktem finalnym opracowania jest dokumentacja studium, składająca się z następujących części:

- tekstu uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – **załącznik nr 1**,
- plansz graficznych w skali 1: 25 000:
 - uwarunkowania – **załącznik nr 2**,
 - kierunki – **załącznik nr 3**.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Mirosław Otyś